

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop. v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—, ~ Cena: za 1 mesec Din 5.—, za četrlet Din 15.—, za pol leta Din 30.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavskega zbora, Miklošičeva cesta 21, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.908

Za „Delavsko Pravico“

V zadnji volivni borbi za Delavsko zbornico je krščansko socialistično delavstvo pokazalo veliko zavednost. Od vseh strani obdano od nasprotnikov skrajne levice in skrajne desnice se je držalo in še tesneje sklenilo svoje vrste. Krščansko socialistično delavstvo dobro ve, da je njegova bodočnost, ki pride, ko bo za visoko plimo komunizma in fašizma nastopil oseka in se bo iztreženo človeštvo uredilo po načelih, ki jih je oznanjal Kristus. Ta vera navdaja naše pristaše s pogumom, da tudi v najhujših viharjih ne omahnejo. Krščanski socialisti vemo, da bo kapitalizem izkoreninjen šele, ko bo delu vrnjena njegova čast; ko delo ne bo več suženjska rabota, pa naj si bo za privatni kapital ali pa za absolutno državo, ampak časten poklic svobodnih članov občestva za občo korist; ko se delo ne bo smatralo več samo za sredstvo eksistence, ampak v prvi vrsti kot najvažnejša socialna funkcija v procesu gmotnega blagostanja in duhovnega ter etičnega napredka človeškega občestva; ko bo koristno delo edini vir in edina opravičba lastnine, ki je človeku nujno potrebna kot garancija njegove svobode, ki pa mora vedno biti v službi celote, da se ne izrablja v izkoriščevanje in zasužnjevanje sočloveka. Vse to pa je mogoče edino na temelju Kristusovih nauk in zato krščanski socialisti bodro gledamo v bodočnost, ki bo nujno vedla do družbe v smislu krščanskega socializma.

To prepričanje je tisti mogočni faktor, ki naše somišljenike krepí in bodri, da lahko vzdržijo vsak naval, naj pride od katerekoli strani. Da se je to prepričanje zgradilo na trdnih fundamentih, da se je vedno bolj poglobljevalo, da zajema najboljše naše ljudi, predvsem pa mlada srea, to je zasluga dr. Kreka in njegovih sodelavcev ter prijateljev. Nadalje je to zasluga Jugoslovanske strokovne zveze, krščanskosocialistične delavske organizacije in vseh njenih celic; navdušenja naših tovarišev, ki kljub trdemu delu niso nikoli zanemarjali pridobivanja novih članov in njihovega izobraževanja v načelih krščanskega socializma. Videli smo, da to navdušenje in ta zavednost ni bila prazna, hipna in umetelna, ampak resnična, globoko iz duše izvirajoča in do skrajnosti požrtvovalna, ter da se ni dala omajati po še tako vabljenih in lepo poslikanih ter okinčanih geslih.

Ne smemo pa pozabiti ogromnega deleža, ki ga ima pri tem delu naše krščansko-socialistično časopisje. To, namreč naša »Delavska Pravica«, je tista, iz katere so naši somišljeniki v prvi vrsti črpali in črpajo poguma, veselja in znanja, ki je potrebno, da

se širi in zmaga ideja krščanskega socializma, resnično krščanske, odločno in korenito anti-kapitalistične, pravične človeške družbe, ki bo delu vrnila njegovo čast in oblast, njegovo pravo funkcijo. Brez našega glasila bi se krščanski socializem ne mogel ohraniti in razvijati, ker bi ga zadušil velekapitalizem, ki ga podpira v boju zoper delavstvo mogočno podpiran tisk. Tega dejstva se mora naše krščanskosocialistično delavstvo dobro zavedati ter ga imeti vedno pred očmi, zakaj delavski časopis je najjačje orožje v rokah delavstva, ki bije boj za svoje pravice in za srečo vsega človeštva. Na shod pride vedno samo omejeno število ljudi; kar se na shodu sliši, se rado kmalu pozabi pod neprestanim pritiskom kapitalizma in njegovih pomagačev ter njegovega tiska — če pa naš delavec to, kar sliši na naših shodih, vsak teden čita tudi v »Del. Pravici« in tam najde tudi globlje obrazložitve krščanskosocialističnega programa, mu bo ostalo v spominu in se vsadilo v njegovo dušo ter se mu bo resničnost in pravičnost našega programa vedno bolj odkrivala z vso svojo močjo, da mu njegovega prepričanja ne bo vzel več nihče.

To smo povedali zato, ker se še vedno najdejo delavci, ki v svoji premajhni odloč-

nosti in v svoji veliki nepoučenosti menijo, da je zadosti, če delavsko glasilo imajo in berejo le nekateri voditelji in zaupniki, ki jim bodo že povedali, kaj je prav; njim samim pa da tega ni treba. To zmotno mišljenje je treba odločno pobijati. Vsak delavec in delavka, ki se hoče organizirati v delavski strokovni organizaciji, mora imeti in čitati delavski list; ta žrtev se mora zahtevati od vsakega organiziranega delavca! Kakor mora v četi vsak vojak imeti puško, tako mora vsak delavec, ki koraka v vrstah delavske strokovne organizacije, imeti delavski časopis. Šele potem je pravi in polnovredni član organizacije, ki bo delavskemu pokretu koristil in bo v njem nekaj pomenil. In šele potem ima organizacija smisel, kajti kaj pomeni organizacija, če njeni člani ne zajemajo iz lista njenega duha, če se po listu stalno ne poučujejo o njenih smernicah, o njenem delu in njenih borbah ter uspehih, če niso po listu z njo v nepretrgani duševni zvezi? List je tisti organ, po katerem organizacija članom govori, po katerem člani med seboj občujejo in se drug od drugega navzemajo delavske zavesti, odločnosti in vztrajnosti v borbi za pravično stvar.

Zato, vsi zavedni člani Jugoslovanske strokovne zveze, vsi naši tovariši in somišljeniki, vsi na energično delo, da se razširi naša »Delavska Pravica«!

Novelizacija obrtnega zakona

Pred kratkim se je vršila v Belgradu anketa, katero je sklicalo ministrstvo za trgovino in industrijo, skupno z ministrstvom za socialno politiko, glede novelizacije novega obrtnega zakona. Ta novelizacija je mišljena tako, da se naj bi v zakonu popravile razne stilistične napake in protislovja. Ministrstvo za trgovino in industrijo samo povdarja, da se bistvo zakona ne bo spreminjalo. Drugega mnenja so seveda o tem naši gospodarski krogi. Ta prilika jim je prav dobrodošla, da skušajo doseči v zakonu spremembe, ki so zakonjene v zaščito delavstva. Posebno so jim v tem pogledu neprijetni paragrafi o vajeniški zaščiti, prav tako pa tudi oni, ki dajejo nameščencem nekaj več pravic. Ugovarja se, da so v sedanjih težkih časih, ko je gospodarska kriza dosegla vrhunec, te zakonske zaščite preveč obremenilne za gospodarstvo in jih v teh razmerah ne more nositi. Tako je zbornica za TOI predložila nešteto predlogov, ki gredo seveda vsi za tem, da se posamezne določbe novega obrtnega zakona vsaj ublaže, ako že ne črtajo.

Pri tem seveda tudi delavstvo ni držalo križem rok. Delavskim zbornicam, kot svo-

jim razrednim zastopnicam je dalo svoje predloge, katere so one proučile in prav tako na tej anketi predložile ministrstvu. Pri tem so se seveda zbornice držale načela, ki ga je navedlo v razpisu ministrstvo za trgovino in industrijo, da se naj stavijo le take stvari, ki so v protislovju in stilistično ne odgovarjajo posameznim določbam. Naj navedemo samo eno vprašanje, katerega je gotovo treba popraviti. Po sedanjem zakonu n. pr. morejo osnovati produktivne zadrage samo taki, ki imajo mojstrski izpit. To se pravi, da pomočniki v nobenem slučaju ne morejo ustanoviti svoje produktivne zadrage, kot je bilo to mogoče preje. Takih primerov ima zakon precej in jih je na vsak način treba popraviti.

Delavstvo se za to vprašanje živo zanima. Prav gotovo mu ni vseeno, da se še to malo zaščite, ki jo ima, demontira. Še sedaj, ko so zakonska določila še v polni veljavi, se vedno najde izhod in gre preko vsega. Kaj bi naj bilo šele potem, ako bi tega ne bilo.

Ravno to, ker se nihče več ne drži nikakih zakonskih norm in določil ter čisto po svoje odira ubogo delavsko paro, gremo vedno

Viničarski vestnik

Tako je zakon — postava

Viničarska komisija je uradna instance. Je razsodišče, katerega sklepi in razsodbe imajo sodno veljavnost. To nadve važno razsodišče predpisuje viničarski red. Predsednik občine, viničarjev in vinogradnikov zastopnik tvorijo viničarsko komisijo. Vsi drugi, ki so slučajno pri razpravi navzoči, so priče ali tožeče ali tožene stranke. Ako manjka kateri od trojice, razsodišče ni sklepno ter se o sporu ne more razsojati.

Pooblastilo, zastopanje nenavzočega vinogradnika. Gotovim, ki so iz imenitnejšega gnezda, se dostikrat zdi premalenkosno, da bi se osebno ponažali in prišli k razpravi viničarske komisije. Navadno pošljejo koga drugega, češ, naj se tam preka in namesto njih uredi sporno zadevo. Vsak tak vinogradnikov namestnik (zastopnik je posebej) pa mora imeti od vinogradnika podpisano pooblastilo s kolkom za 10 Din. Drugače ga ni priznati ter nima na razpravi pravice govoriti kot stranka.

Oklofutani šafar in takojšnja odpoved službe. Vsako težko žalitev ali surovo ravnanje z vinogradnikom ali z njegovimi svoji kaznuje viničarski red viničarja s takojšnjo odpovedjo službe. Vendar pa se pod besedo »vinogradnikovi svoji« ne more razumeti tudi vinogradnikovih uslužbencev, kakor šafarji, nadviničarji in oskrbniki. Pravno priznani svoji nekoga so samo njegovi družinski in rodbinski člani, osebe, ki so pač z dotičnim v sorodstvu. Po popolnoma pravičnem tolmačenju viničarskega reda bi toraj viničarji smeli kdajkoli preteptati svojega šafarja, nadviničarja ali oskrbnika, ako ta ni v sorodu z vinogradnikom, ter njim to ne more prinesli nobene nevarnosti za takojšnjo odpoved službe. Klofute so sicer kazniva dejanja, spadajo pa v razsojo po kazenskem zakoniku in pred sodišče. V primerih (viničar proti šafarju) je smatrati tako zvane brec in zaušnice za kazniva dejanja lažje narave, tudi kot dejanja zoper čast in avtoriteto predpostavljene. Za kazniva dejanja zoper čast pa določa kazenski zakonik § 298 doslovno: »Če je dal kdo z nedostojnim ali s kaznivim dejanjem neposredno povod drugemu, da ga je razžalil, se sme razžalilec oprostiti vsake kazni.« — Brez upravičenih vzrokov, hudih krivic, razžalitev in šikan — torej čisto po nedolžnem — pa od viničarjev še noben šafar ni bil razžaljen ali oklofutani. Torej kakršno delo, tako plačilo. V tem primeru štiti pravica šibkejšega.

Od borbe do zmage

Na posredovanje je oskrbništvu veleposestva Langental ugodno odgovorilo, da se viničar Ker Vinko sprejme takoj v službo pod pogoji, kot so bili prvotno dogovorjeni. Viničarji Rozman Franc, Ozmeč Franc in Lihtenvalner Slavko so vložili predlog viničarske komisije zoper grofco Irmo Georgi-č-Wurnbrand radi neplačane zaslužke, odtegnjenih drv in nagrade. Viničar Štruel Vinko zoper Mavrič Terezijo radi neplačane mleka, zaslužke in nagrade. Grašič Alojz je dobil pravočasno službeno odpoved. Zato si je najel tudi drugo viničarijo. Dne 30. in 31. oktobra pa ga je sedanji vinogradnik pregovoril, da ostane še nadalje v njegovi službi. Grašič v to privoli in pošlje odpoved onemu, s katerim se je medtem že pogodil za novo službo. Sedaj naenkrat pa je dobil tu ponovno odpoved brez vsakega vzroka in ne ve kam. Tako pa ne bo šlo, urezali so se in najbrž še ne poznajo tozadevnih določb viničarskega reda. Viničar Piberčnik Matija je prisilil v užaljenosti dve zaušnici svojemu šafarju, Slavič Feliks. Oskrbništvu ormoške graščine je viničarju takoj odpovedalo službo in predlagalo razpravo pred viničarsko komisijo. Vršiti bi se imela 16. novembra v občinskem uradu Sv. Miklavž pri Ormožu. Ker pa zastopnik g. Val ni imel od lastnika graščine predpisanega kolkova-

nega pooblastila, niti svojega zastopnika kot člana komisije, je radi utemeljenega predloga viničarjevega zastopnika Rozmana Petra, da šafar Slavič ne spada med svoje vinogradnika in radi tega viničar ni kriv prestopka za takojšnjo službeno odpoved, zadeva sploh ne spada pred viničarsko komisijo. Poleg tega ni navzoč vinogradnikov zastopnik, radi česar komisija ni sklepna, manjka pa tudi vinogradnik kot predlagatelj, oziroma njegov legitimni pooblaščenec, zato se o zadevi ne more razpravljati. Tako se je potem tudi zgodilo. Viničar Piberčnik je veselo šel domov, ker se mu ni treba izseliti, oskrbnik graščine g. Val pa — nazaj proti Ormožu.

Rudarji

Zagorje. Pri nas v Zagorju, je Katoliška akcija vzporedno z »Vincencijevo konferenco«, započela nabiralno akcijo, da prehrani najbolj prizadete in brezposelne rudarje in druge delavce. Vsaj 20 delavcem se bo nudilo v zimskem času skozi 3—4 mesece vsaj enkrat na dan topla in zadostna hrana. Obrnili smo se na vsa dobra srca, da priskočijo na pomoč. Vsaka pomoč dobrodošla! Dela so vsa ustavljena, zima trka na vrata, doma pa kopa lačnih otrok, zato treba nujne pomoči. Če bo šlo posreči, se prične s prehranjevalno akcijo že 1. decembra. Tudi gosp. nar. poslanec A. Pavlič nam je obljubil pomoč, v kolikor bo v njegovi moči.

Za naše delavstvo je že sedaj preskrbel več vagonov najrazličnejših življenjskih potrebščin, kljub temu, da ne spada naš kraj v njegov okoliš. Ker reducirani nimajo nobenega zaslužka, je umevno, da si ne morejo nabaviti hrane, daš je poceni. Tukaj se vidi, da so še ljudje, ki imajo socialni čut (posnemanja vredno) in voljo pomagati bednemu delavstvu, tudi dejansko, ne samo v besedi. Toda na žalost, moramo ugotoviti, da imamo tudi take, ki mnogo govore o socialni pravičnosti, pa se je sami ne drže! Že sedaj se izvajajo nadposamezniki šikane in zapostavljanja radi politične nestrpnosti. Pred kratkim se je dogodil slučaj, ki ni na mestu in je obžalovanja vreden. — Revež s kopico otrok, prosi pomoči. Toda zgodi se, da ga odločilna oseba zavrne, češ, mar ti je občina kriva številne družine! Tako ravnanje z ljudmi je usodno in nemoralno! Narod potrebuje moči, in moč je tam, kjer je zdrava in močna družina! In kaj takega se more dogajati pri nas, ki govorimo o visoki kulturi!? Delavce je danes navadna igračka. Upoštevani je samo takrat, kadar ga kdo rabi, in kadar pričakuje od njega koristi. Samo takrat, drugače je brezpravna raja! Še bo posijalo sonce, in nastopili bodo tudi za delavstvo boljši časi!

Trbovlje. Seja »Strokovnega odbora rudarjev« bo v nedeljo 26. novembra ob pol 10 dopoldne v tajništvu na Vodah v Trbovljah. Vse skupine rudarjev naj pošljejo k sebi svoje zastopnike, oziroma odbornike. Odborniki naj pridejo k sebi s predlogi za bodoče delo med rudarji v prihodnjem letu, kakor tudi za delo našega kluba, za našo rudarsko stroko v Delavski zbornici. — Člani skupine rudarjev Trbovlje se obveščajo, da bo članski sestanek v soboto 25. novembra ob 16 v tajništvu. Pridite vsi! — »Delavska Pravica« se prodaja v Zadrugi knji-karni na Vodah. Posamezna številka stane 1 Din, mesečna naročnina 5 Din. List prinaša vzgojne in strokovne članke za delavstvo vseh strok, zato ga vsem delavcem toplo priporočamo.

Kleparji

Ljubljana. Sestanek, ki se je vršil v nedeljo 19. novembra, je pokazal, da je med nami le nekaj tovarišev, ki se dobro zavedajo pomena in namena strokovne organizacije. Razveseljivo je bilo to, da smo se prav tovariško razgovorili o vsem, kar nas teži. Takih res domačih sestankov bi želeli čim več. Med drugim se je sklenilo tudi skupino nekoliko reorganizirati. V tem pravcu je treba delo nadaljevati, pa uspehi ne bodo izostali.

v težje razmere. Danes se niti najosnovnejše pravice več ne upoštevajo. Zato je nujno, da zbornice kot razredne predstavnice vsega delavstva dobro vodijo o tem račune in v nobenem slučaju ne dopuste kakega poslabšanja novega obrtnega zakona, kar se tiče delavske zaštite.

Pri tem pa je treba tudi zahtevati, da se naj čimprej izdajo pravilniki, katere zakon sam napoveduje. To je namreč tudi precej velika ovira, da se zakon ne more izvajati. Oblasti, kakor posamezniki se izgovarjajo, da

za izvajanje posameznih paragrafov manjkajo tozadevni pravilniki. Seveda je treba, da tudi tukaj delavstvo kakor delavske zbornice, polagajo prav posebno pažnjo na to, da bodo pravilniki v resnici taki, kakor to zahteva zakon ter ne v škodo delojemalcev.

Delavstvo mora budno stati na straži in čuvati svoje težko priborjene pravice. To bo najbolje storilo tedaj, ako bo stalo v močnih enotnih in neodvisnih strokov. organizacijah. Le tako bo vzdržalo v teh težkih časih svoje pravice, ki se mu vsepovsod rušijo. —an.

Kovinarji

Jesenice. Da se pri nas v martinarni ne postopa prav lepo z delavci, je znano. V zadnjem času pa si eden od gg. mojstrov misli, da sme delavce pri že itak težkem in napornem delu tudi porivati in brcati. G. mojstru svetujemo, naj se nauči nekoliko boljših manir, ker časi, ko so razni graščinski valpeti suvali in brcali našega delavca-dni-narja, so že davno za nami. Za bodoče želimo torej nekoliko več obzirnosti in uvidevnosti. — Kovinar.

Javornik. V nedeljo 19. novembra smo pričeli s strokovnim tečajem. Udeležba je pokazala, kako nam je tak tečaj potreben. Tov. inž. Zumer Matija je predaval o produkciji naše težke industrije. Vsi navzoči so pazno sledili izvajanjem predavatelja. — V nedeljo se bo vršilo drugo predavanje: »Higi-ena v obratih in prva pomoč«. To predavanje bo zelo zanimivo in naj se ga udeleži čim več članov. Izobrazba nam je prav tako potrebna kot vsakdanji kruh. Pol do te so pa ravno taka predavanja. Na svidenje!

Papirni čarji

Vevče. V nedeljo 26. novembra točno ob 9 dopoldne se bo vršil v prostorih Prosvete v D. M. v Polju sestanek strokovne skupine papirničarjev. Sestanek bo zelo važen, zato naj nihče ne manjka. Govornik bo prišel iz centrale. — Odbor.

Slavoslovni delavci

Ljubljana. Strokovna skupina pleskarjev, sobo-in črkoslikarjev. Naša stroka ni prav nič manj važna nego katerakoli druga. Še bolj! Pleskarstvo, sobo- in črkoslikarstvo je obrt, ki zahteva temeljitega učenja in precejšnje prakse. To se seveda od nas vselej in povsod zahteva. Zelo malo ali nič pa se to ne jemlje v poštev pri plači. Ker je naša zaposlitev sezonska in traja le pol leta v najboljšem slučaju, bi morale biti naše plače višje nego ostalega delavstva. Tega seveda še zdaleka ni in smo tako celo zimo izpostavljeni precejšnjemu pomanjkanju. Deloma je vzrok nizkim plačam tudi to, da prihajajo trume delavcev z dežele, ki delajo za vsako ceno. V ostalem se vsi izgovarjajo na krizo in slabe čase. Ti slabi časi so seveda le za delavstvo, kajti gg. mojstrom so tudi sedaj, kljub slabim časom, zrastle lepe hiše. Delavec naj bi bil samo vreden in priden in se nikoli ne upiral krivici, niti zahteval poštenega plačila. Kdor pa se »pregreše« zoper to pravilo, ima težave na vseh straneh. Rešitev delavstva iz tega položaja — enako tudi nas — je le v strokovni organizaciji. Ako bomo organizirani in v organizaciji resno delali, je gotovo, da uspehi ne bodo izostali. Zato v organizacijo in na delo! — Pleskar.

Nameščenci

»Privatni nameščenci« od dne 17. novembra na strani 3 pod Celjem piše, da za rdeče za volitve v Delavsko zbornico ni agitiral noben meščanski časopis. Vse lepo. Toda v nekaterih podjetjih so agitirali skupno s plavimi in delodajalec: Delavci, nameščenci, volite plavo, če plavo ne, pa rdečo, samo bele ne. Bela je namreč »klerikalna«, pravijo plavi in rdeči. Sicer jim ni zameriti, ker se ne poznajo dovolj Jugoslovanske strokovne zveze. Rdeči naj vedo, da nismo nikaki klerikalci niti plačanci kapitalistov (prej so to rdeči — o plavi pa v tem vprašanju škoda besedi) ter smo izrazito svobodna delavska strokovna organizacija.

Delavsko združništvo

Koroška Bela-Javornik. Gospodarska zadruga bo v najkrajšem času začela s poslovanjem. Tovariši, tukaj nas kliče dolžnost! »Svoji k svojim!« — to geslo moramo uveljaviti vsi do zadnjega! Član strokovne organizacije mora biti tudi član zadruge! Časi, ko smo podpirali ljudi, kateri so vedno nastopali proti našim interesom, morajo zginiti. Podpirajmo sami sebe in to storimo s tem, če gremo vsi v svojo prodajalno iskat vse, kar rabimo. Močna zadruga je steber tudi strokovne organizacije! Tovariši, storimo v tem pogledu vsi svojo dolžnost!

Krekova knjižnica

Vsem skupinam in zvezam Jugoslovanske strokovne zveze je poslala Delavska založba okrožnico, s katero jih pozivlje na agitacijo za Krekovo knjižnico. Predvsem je potrebno, da se v vseh krajih določijo zaupniki knjižnice. Skupinski odbori naj se gotovo čimbolj zavzamejo za to stvar. Koliko je organiziranih tovarišev, ki bi zlahka zmogli naročiti knjige, pa jih ne, ker jih nihče k temu ne nagovori. Koliko pa je še tudi naših prijateljev in ti bi tudi naročili, le reči jim je treba.

Maribor

Maribor. Volitve v Delavske zbornice so za nami. Ako od teh volitev ničesar drugega nimamo kot to, da smo po posameznih tovarnah dobili stik z našimi delavci, ki so spoznali našo organizacijo, je več kot dovolj.

Imeli smo tudi priliko spoznati posamezne strokovne organizacije v koliko so res delavske in koliko tudi narodne. Dobro nam je znano, da predstavljajo mariborsko tekstilno industrijo po večini podjetniki in ravnatelji, ki slabo obvladajo naš jezik. Čudno se nam zdi, da iščejo narodni socialisti ravno pri teh podjetnikih največ zaslombe. Vsaj to smo videli na dan volitev v Del. zbornico. Agitacijske in volilne lokale so jim dali na razpolago gotovi podjetniki. Prav tako si skušajo dobiti monopol za sprejemanje delavcev v razne tekstilne tovarne. Človek se naravnost začudi, ko pride delavec bogsigavdi odkod, pa vpraša, kje je tista »Narodna zveza«, ki sprejema delavce za to ali ono tekstilno tovarno. Ako mu pojasniš, da je zato merodajna J.B.D., pa ti pravi, da ta ni prava, kjer pri borzi ni treba ničesar plačati, tukaj pa se mora podpisati in nekaj plačati. Nimamo nič proti temu, ako se komu pomaga do kruha, vendar pa je čudno, zakaj imajo edino narodni takšen upliv. Tudi nam ni jasno, ali so take organizacije, ki paktirajo z podjetniki na najrazličnejše načine, tudi delavske?

Zdi se nam, da so ljudje, ki se hočejo vrniti v ospredje zgoraj imenovane organizacije precej pobarvani z različnimi bivšimi političnimi naziranjmi. Tako smo čitali v »Borbi« št. 24, precej zanimivo izjavo, kateri bodo se sigurno sledile druge. Ta izjava se glasi:

Izjava in opozorilo!

Podpisana Narodno strokovna zveza, podružnica Maribor, je izvedela, da se je g. Tomažič Ludvik (imenovani tudi Tomanič) predstavljal kot tajnik NSZ. Vsled tega javlja vsem članom in članicam, kakor tudi ostali javnosti, da gosp. Tomažič ni bil nikoli član, niti tajnik NSZ in da nima pravice nabirati članov in kakršnihkoli članskih prispevkov. Posebno pa opozarjamo vsa podjetja, da nima imenovan nikakega pooblastila v imenu NSZ in prosimo, da imenovanega takoj prijavijo oblasti, če bi se še kje pojavil kot zastopnik NSZ. O vsakem takem primeru pa naj obveste tudi nas.

Narodno strokovna zveza
podružnica Maribor.

Res čudno, ko pa je vendar ta gosp., kolikor smo videli, vedno sedel v pisarni NSZ in v pisarni vpričo vseh funkcionarjev NSZ vpisoval člane in od njih pobiral članarino.

Opazovalec delavskega gibanja v Mariboru.

Naše nove postajanke

Teksti na delavstvo

KRANJ

V nedeljo 19. novembra se je v Delavskem domu v Kranju vršil občni zbor skupine Jugoslovanske strokovne zveze, ki obstoja v Kranju že več let, vendar pa zadnjih par let samo na papirju. Občni zbor je imel nalogo, skupino zopet poživeti in jo spraviti na pot aktivnega dela. Delavstvo je spričo razmer prišlo do spoznanja, da je nastala neobhodna potreba po strokovni organizaciji, ker le z njo in potom nje bo mogoče pristopiti k reševanju perečega gnotnega in socialnega položaja delavstva. Na žalost pa zavest delavstva še ni tako močna, da bi odstranila bojazen pred žrtvami, ki jih je treba dati organizaciji in brez katerih ni možnosti obstoja in pozitivnega dela organizaciji. Res je, da je delavstvu pri sedanjem skromnem zaslužku težko žrtvovati kakršnekoli prispevke. Res je pa tudi, da delavstvo še kljub temu izdaja večje ali manjše zneske za manj ali celo nepotrebne stvari, od katerih nima nobenih koristi, pač pa škodo. Če bo delavstvo še dalje ovirala bojazen pred malenkostnimi prispevki za vstop v organizacijo, potem mora pričakovati edino to, da bo njihov življenjski standard še dalje padal. Glavna sporna točka na tem obnem zboru je bila obveznost naročbe časopisa »Delavske Pravice«, ker so bili nekateri člani mnenja, da bo z neobveznostjo lažji pristop delavstva k organizaciji. Ugotovilo se je, da tudi v tem pogledu delavstvo nima zadostnega razumevanja in da še premalo pozna potrebo in važnost neodvisnega delavskega tiska v borbi za interese delavstva.

Z dobro voljo in okrepljeno zavestjo, katere

med precejšnjim številom delavstva ne manjka, bomo brez dvoma prebrodili tudi te ovire in zgradili močno delavsko strokovno organizacijo, ki bo kos težkim nalogam, ki jo čakajo v kranjski industriji.

Po vsestransko temeljitem razgovoru je bil soglasno izvoljen sledeči odbor: predsednik Benedikt Martin, podpredsednik Gogala Jožef, blagajnik Šilar Karel, tajnik Gregore Skavko, gospodar Koprive Franc; namestniki: Papež Franc, Simenc Luka, dr. Megušar Anton.

Novi odbor nam je porok, da bo oživljena skupina šla s podvojenimi silami na delo, da s tem nadomesti dosedaj zamujeno. Za vse in za vsakega posebej pa naj velja: Brez žrtev ni uspehov!

Papirničarji

Sladki vrh. Precej časa je že, odkar so volitve v Del. zbornico za nami. Nam na Sladkem vrhu pa so ostale še v spominu, kajti bile so za nas precej važne, saj so bile ravno one povod temu, da smo se seznanili z edino pravo delavsko organizacijo, to je z Jugoslovansko strokovno zvezo. Že volitve same so pokazale, da ima JSZ na severni meji večino delavstva, katero zaupa edino nji. Da pa ni dobila bela lista absolutne večine pri nas kakor tudi v Št. Lju, je pa vam itak znano, okoliščine in pritisk od obeh naših nasprotnikov, je močno vplival na naše postene in miroljubne delavce. Pa pustimo sedaj volitve in pojdimo na delo za našo skupino papirniškega delavstva na Sladkem vrhu.

Rozman Peter:

Rešitev iz temelja

V Novem Sadu se je vršilo zborovanje jugoslovanskega združništva. »Slovenec« z dne 7. l. m. prinaša na uvodnem mestu smernice, ki so jih predstavniki našega združništva zavzeli in določili za omiljenje krize in za odpomoč kmetijstva. Znižanje obrestne mere, revizija zakona o zaščiti kmeta in pa zvišanje cen kmetijskim pridelkom, to so nekako v glavnem tozadevni sklepi. Zvišanje cen kmetijskih pridelkov, označuje »Slovenec« kot najbolj priporočljiv način, »ker rešuje problem iz temelja«. K vsaki posamezni točki bi bilo nujno potrebno marsikaj spregovoriti, saj režejo vse prav globoko v telo našega gospodarskega reda, v katerem sta ravno naš kmet in delavec povsod na najbolj mačehovskem mestu. Še važnejše pa je, da si s praktično gospodarske strani ogledamo, kako je prav za prav s temi, sedaj tako znižanimi cenami kmetijskih pridelkov.

Kapitalistični gospodarski sistem je zajel v svojo moč vsak, tudi najmanjši gib našega družabnega življenja. To se ne da ovreči. Isti kapitalizem, oziroma njega nositelj hoče brezpogojno in vsepovsod le svoj dobiček. Kapitalizmu podrejeno človeštvo in z njim vsa njegova delovna sila je samo golo sredstvo za doseg teh namenov. Samo iz vidikov kapitalistične gospodarske rentabilnosti se vsepovsod odmerjajo plače delavstvu, tako kmetijskemu kakor tudi industrijskemu. Ker pa je dnina ali plača za delo prav za prav to, iz česar se množice delovnega ljudstva dejanski preživljajo, iz česar te zajemajo vedno svežih in nadaljnjih življenjskih ter delovnih moči, je jasno, da tedaj vsaka delavčeva družina mora brezpogojno odgovarjati njegovi zdravi in delazmožni eksistenci. Kapitalisti vse to dobro vedo, saj danes že povsod tudi računajo s kapaciteto posameznega delavca. To vse boljše vedo, kakor mi delavec in kmetje, tudi boljše vedo, kakor predstavniki našega združništva. Pa ravno iz teh vzrokov, iz te svete in kapitalistične gospodarske prosperitete so morale pasti cene kmetijskih pridelkov. Kmet je postal žrtev kapitalizma. Vrednost njegovih pridel-

Samo ob sebi je umevno, da je naše gibanje zadelo pri nasprotnikih, rdečih in plavih, tako, kakor bi dregnil v sršenovo gnezdo. Pred volitvami v Del. zbornico smo čitali v takozv. glasilu »Borbi« napade na rdeče. Očitale so se jim nerednosti gotovih fondov. Po volitvah pa, ko smo začeli mi — beli — z delom za Jug. strok. zvezo, pa so rdeči in plavi kar skupaj potegnili proti nam. Pri tem pa igrala glavno vlogo neki poslovodja in v »Borbi« večkrat napadeni sodrug Špindler. Ta dva imata skupne pogovore in bogneđaj, da bi eden od belih šel za nekaj minut od dela, ali da bi spregovoril par besed s svojim tovarišem. To je takoj agitacija, ki je pa samo za ene vrste delavstva strogo prepovedana.

Prav tako se poslužujejo izven obrata, proti našemu gibanju, starih demagoških sredstev, kot da smo farovski, da imamo v naši strokovni organizaciji same farje, da držimo z kapitalisti in ne vem kaj vse bi nam radi po svojem vzorcu podtaknili. Tovariši! Mi dobro vemo, kdo se je pri zadnjih volitvah v Del. zbornico poslužil podjetnikov, raznih ravnateljev in nadzornih organov. Da so to bili vsi drugi razen belih, je dokazano. Edino to nam daje povod, da se hočemo in se tudi bomo organizirali edino le v skupini papirničarjev Jug. strokovne zveze, katere edina je po vsem svojem delovanju res prava delavska organizacija.

Zato pa delavci iz Sladkega vrha, ne dajmo se plašiti od nikogar. Mi gremo svojo pot, pot našega prepričanja. Za nas je mesto edinole v JSZ, katere ima za seboj večino papirniškega delavstva v Sloveniji.

Papirničar.

kov se je morala umakniti in vsaj približno prilagoditi nizkim delavskim plačam, ker v nasprotnem slučaju, da se to ne zgodi, bi se morale plače delavstvu v škodo kapitalistov zvišati, ali pa bi radi prevelike razlike med prodajno ceno kmeta in kupno močjo delaveca ostali kmetu njegovi pridelki neprodani, če se tu ne bi zgodilo kaj drugega. Statistika Mednarodnega urada dela izkazuje, da smo v Jugoslaviji sedaj na tretjem mestu držav cenjenih življenjskih potrebščin. Glede delavskih plač pa smo celo na trinajstem mestu. Iz tega bi mogli samo ugotoviti, da so vkljub jako ugodnemu življenjskemu standardu pri nas delavske plače najmanj še trikrat prenizke. Ali — po sedanjih naših življenjskih razmerah, ako bi plače delavstvu trikratno povišali, bi s tem silo domače kupne moči trikratno ojačili in bi samo tedaj smeli zahtevati zvišanje cen kmetijskih pridelkov, da bi razmere ne postale še hujše, kot so danes. Za delavstvo dejanski s tem ne bi bilo pridobljeno nič drugega, kakor večja zaposlitev, kar bi povzročila večja davčna in kupna moč kmetov. Brezposelnost in izdatni del krize bi bil rešen.

(Nadaljevanje.)

Socialisti se otepa o opozicije

Pri zadnjih volitvah v Delavsko zbornico so v Zagrebu kakor v Splitu nastopali socialisti ločeno v dveh strujah. Eno je vodil Vilim Haramina z Općim radničkim savezom Jugoslavije (Orsom) kot predsednik Delavske zbornice in Središnjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu. Na drugi strani pa so nastopali oficijelni socialisti z Ujedinjenim radničkim sindikalnim savezom Jugoslavije (Ursom). Boj med tema strujama je bil precej vroč. Podlegel mu je Haramina, ker je pri volitvah v Delavsko zbornico na zagrebškem teritoriju dobil zelo malo glasov. Na drugi strani je, kakor poročajo socialistični listi, Orsovec, ki jih vodi Haramina, izključila iz svoje srede tudi socialistična internacionala. Poleg tega nastopa kot opozicija v Belgradu s svojo strujo še Vitomir Korač, ki izdaja tudi svoj list »Solidarnost«.

NAROČI BESEDO!

Mladina poroča

Zagorje. Po volitvah smo začeli zopet z rednimi tedenskimi sestanki, in nadaljujemo Osnovna načela krščanskega socializma. V nedeljo, dne 19. t. m. je bil pa redni sestanek skupine. Bil je dobro obiskan, kar nam jamči za nadaljno delo. Radi odsotnosti tov. Fliseka, je vodil sestanek tovariš Ustar. Orisal nam je potek zadnjih volitev v Del. zbornico, in o bodočem delu naše skupine; zlasti radi razmaha naše organizacije. Vsak član naj gleda nato, da naša organizacija raste in pridobiva. Volitve so nam dokaz, da je JSZ odkrita in borbeno organizacija, neizprosna, in kot taka je naletela na odpor vseh povsod. Toda vzdržala je! Izkristaliziralo se je vse, in ostalo zdravo deblo, vse drugo je odpadlo! To naj bo naš pogum — in naprej na delo!

Mladinski odsek se pa tudi poleg predavanj pripravlja na krasno vpriporitev narodne igre »Miklova Zala«, ki se bo vršila 3. decembra. Režira g. kaplan Ciril Jerina. Vse naše tovariše in tudi druge vabimo, da si ogledajo to krasno igro — delo mladinskega odseka JSZ. Videli boste, da tudi Zagorje diha. Tudi tiho delo nekaj velja!

Čemu uporaba različnih taksnih predpisov?

Finančno ministrstvo je opozorilo s posebnim razpisom vsa podrejena ravnateljstva, da so po starih taksnih zakonih, ki so še v veljavi po posameznih pokrajinah v naši državi, podvržene taksiranju službene pogodbe, ki jih imajo delojemalci z delodajalci. Pri pogodbah na službeno razmerje za nedoločen čas se izračuna odmerena podlaga tako, da se seštejejo vsi službeni prejemki za dobo treh let, od tako dobljene vsote se nato plačuje tisti procent, kot je to določeno (različno) po starih taksnih zakonih v posameznih pokrajinah. Tej taksi so podvržene samo tiste službene pogodbe, ki so pismeno določene, torej tisti, ki nima s svojim službodajalcem pismene pogodbe, ni obvezan plačati te takse. Ker pa delavci in večina zasebnih nameščenec pri nas nima običajno posebne pismene pogodbe, ta taksa nima velike važnosti. Vzbudil pa je ta razpis precejšnje razburjenje, ker je odmerena podlaga za izračunavanje takse precej visoka in je višina takse zaradi različnih taksnih zakonov, na katerih sloni, v posameznih pokrajinah v državi različna,

kar gotovo ni pravično, ker se že toliko časa govori, da imamo izenačeno davčno zakonodajo. Mislimo, da bi bil že čas, da se taksni zakon končno vendarle izenači na ta način, da predpisi starih pokrajinskih zakonov prenehajo veljati. S tem nam ni nič pomagano, če imamo nov enoten jugoslovanski taksni zakon, če so pa ostali v veljavi še stari taksni zakoni, tako da človek nikdar gotovo ne ve, v koliko velja še stari taksni zakon in v koliko ne. Zdi se, da tega tudi finančna oblastva dobro ne vedo, ker sicer ne bi bili potrebni taki razpisi finančnega ministrstva, s katerimi se morajo ravnateljstva posebej opozarjati na določila starih zakonov, ki se doslej niso izvajala. To vzbudi pri ljudeh nepotrebno razdraženje, ker vsakdo misli, da gre za novo ustanovljene davke. Ni pa tudi pravilno, da se še vedno uporabljajo stari taksni zakoni, od katerih je oni za Slovenijo in Dalmacijo star že 83 let in je bil torej sestavljen v razmerah, ki niso današnjim čisto nič podobne in so bili lahko nekateri predpisi pred 83 leti čisto pravilni in na mestu, danes pa zelo krivični. Mislimo, da to velja predvsem za takse na službene pogodbe.

To in ono

Javornik. V nedeljo 19. novembra se je poročil na Brezjah tajnik skupine tov. Smolej Tomaž z gospodično Udir Pavlo iz Kamne gorice. Mlademu paru želimo obilo sreče v novem stanu!

Zagorje. Po dolgotrajni in težki bolezni, je zatisnil oči k večnemu počitku, naš tovariš Alojz Flere, vzoren krščanski mož, oče številne družine, v visoki starosti 74 let. Bil je skrben oče svojim otrokom, vreden pri delu in kot tak je bil pri-

Priporoča se klobučarstvo

VINKO BOGATAJ
RADOVI JICA

Prodaja vseh vrst klobukov kakor
tudi prevzema raznovrstna popravila

ljubljen med svojimi tovariši, znanci in prijatelji. Kako priljubljen je bil, je pričal njegov pogreb v torek dne 17. nov. Združeni pevski zbor, mu je zapel tri žalostinke pod vodstvom g. Dragota Korosca. Naj mu bo lahka zemlja. Vsem sorodnikom naše sožalje!

Gostilna v Rokodelskem domu

Komenskega ulica 12

priporoča svoja dobra
vina, ceneno hrano.

Na razpolago
keglišče in
lep vrt

Tvrška

A. & E. Skaberne
Ljubljana

opozarja na svojo
bogato zalogo blaga
za jesen in zimo!!

A. & E. Skaberne

Upton
Sinclair:

DOLARJI

roman

VIII.

Vozila sta dalje in si ogledala še nekaj drugih domačij, ki so vse ležale vzdolž gričevja, in proti večeru je dejal Jake, da prebivata takoj pred njima dva fanta po imenu Nichols, in morda bi ne bilo napak, če bi pri njiju prenočila. Tako je Jed spoznal »gospoda Jima Nicholisa« in njegovega brata Rannya: dva živahna, klepetava majhna dečka, ki sta Jeda spominjala na dvojico podjetnih verier. Domovala sta sama, razen nečaka, ki je bil slaboumen. Bila sta tako vesela družbe, da sta za večerjo zaklala dve kokoši, prinesla iz hladilnice nad studencem sat medu in debele smetane in slaboumni nečak je spekel vroč prepečenec, ki je bil rumen od natrona ter se zarežal od ušesa do ušesa, ko mu je Jed dejal, da je pozabil sol, — njegov razum ni bil več sposoben, da bi si zapomnil vse dodatke za tako jed.

Med večerjo so govorili o pokrajini, o gorah, o vodi, o zemlji, o letinah, o ribah, o divjačini, o viharjih, o cestah — o sto različnih rečeh. Ni bilo dolgo, pa je pogovor prešel na petrolej. Jake je dejal, da sta si ogledala vrelec Eda Cudliffa in Jim je rekel, da bi on in Ranny tudi lahko imela kaj takega, če bi malo pokopala; po vsem posestvu prihaja petrolej na svetlo, jutri jima bo pokazal na vse zgodaj razpoke v zemlji polne petroleja in na pobočju gričevja majhno luknjo, ki je čez in čez zamaščena in začrnjena. Ranny je dejal, da se jima prijema kar čevljev; kar pogledajte, — in pomolil je svojo nogo naprej.

Jim je nadaljeval: pisal je bogatemu kapitalistu v Mountain City, Mrju Warrennerju, ste že kaj slišali o njem? Jed je potrdil, toda je težko te velike gospode spraviti tako

daleč, da bi se ubadali z malostmi in navaden rancher pač nima denarja, da bi se spravil na tako stvar. Spet je postal do petroleja zelo ravnodušen in se je zanimal samo za živino in za pašo, da sta mu brata Nichols pripovedovala o svojem govedu, in konec pesmi je bil tak, da bi ranch prodala z živino in vsem skupaj, tristo dvajset juter za petnajst tisoč dolarjev. Jed je odgovoril, da je to preveč, da pa si bo jutraj posestvo ogledal.

Ko je bil potem v svoji sobi, je potegnil knjige na dan in tri ure pri sveči vsak stavek o zunanjih znakih in o geoloških tvorbah, v katerih se lahko javljajo oljevitne peščene plasti, proučil z vso skrbjo. Če bi bil le tako bister, da bi bil na univerzi poslušal geologijo, da bi mogel razločevati različne vrste kamenja in lego plasti! A zdaj je sedel pri knjigah in se moral odločiti za to ali za ono po lastni presoji. Vedel je, če pritegne zraven kakega petrolejskega strokovnjaka, bi to ceno zemljišča vsaj podvojilo.

Naslednje jutro si je ogledal posest Nicholsov in se niti najmanj ni brigal za vse petrolejske znake, ki sta mu jih brezpogojno hotela pokazati.

Vzporedno z glavnim grebenom gorovja je kakih pet ali šest milj tekel dolg hrbet gričevja in vzdolž tega hrbta so Cudliffi in Nicholisa našli svoj petrolej. To je bila po domnevi najbrž enotna skupna tvorba in Jed si je v globinah gričevja predstavljal velik rezervoar, — dokler mu ni slika zaživela tako, da jo je začel smatrati za »razsvetljenje« in »navdihnjenje«. Če bi se tak rezervoar v resnici nahajal, potem je tu ležalo skrito premoženje, ki ga je iskal. In odprti oljni vrelec bo zadostoval, da bo prekrenil kakega »zračnega spekulanta«, da bi poskusil svojo srečo sprva na podlagi taktičnega. Če se bo potem pokazalo, da je le suha luknja, no prav, potem se bo Jed že kako otresele zemlje in poskusil s čim drugim.

V Krevci knjižnici bodo izšle letos te knjige: Miško Kranjec: **PREDMESTJE** — roman iz Ljubljane; Mirko Javornik: **CRNI BREG** — roman iz rudarskih revirjev; Upton Sinclair: **DOLARJI** — roman I. del.